

**MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA BOLALARNI
TARBIYALASHDA XORIJIY TAJRIBALARNING O'ZIGA XOS
JIHATLARI**

Amonova Nigora Nasimovna

*Navoiy viloyati Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida
ta'lim sifatini tashkil etish va monitoring qilish sho'bası mudiri*

Annotatsiya: *Maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashda xorijiy tajribalarning o'ziga xosligi.*

Kalit so'zi: *bolaning, tasavvurlari, haqiqatni, to'ldiradi, xorijiy, borliq, hayotdagi.*

Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat ta'lim standartlariga ko'ra maktabgacha ta'lim — maktabgacha yoshdagi bolalar qiziqishi, iqtidori, individual ruhiy va jismoniy xususiyatlari, madaniy ehtiyojlarini inobatga olgan holda hamda bolada ma'naviy me'yorlarning shakllanishi, hayotiy va ijtimoiy tajriba egallanishini ko'zda tutgan har tomonlama rivojlantirishga qaratilgan yaxlit jarayon hisoblanadi. Mana shu jarayonda maktabgacha ta'lim tashkilotlariga qabul turli davlatlarda turlicha ekan. Maktabgacha ta'lim tashkilotiga qabul yoshi

O'zbekiston Germaniya Yaponiya Italiya Xitoy

1 yosh 4 oylik 3 yosh 3 yosh 3 yosh

O'zbekiston Respublikasi "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi qonunning 34-moddasiga binoan bolalar yoshlariga qarab guruhlariga ajratilgan. Jumladan, ilk rivojlanish guruhi (bir yoshdan uch yoshgacha), kichik guruh (uch yoshdan to'rt yoshgacha), o'rta guruh (to'rt yoshdan besh yoshgacha), katta guruh (besh yoshdan olti yoshgacha), maktabga tayyorlov guruhi (olti yoshdan yetti yoshgacha). Germaniyada esa bolalarga "nafaqa chiqqan bobo, buvilar nabiralarga qarashi kerak"-degan tushuncha mavjud emas. Shuning uchun ota-onalar farzandlarini 4 oylikdan boshlab bog'chaga berishga majburdirlar. Ko'pgina nemis oilalari farzandlarini ancha erta bog'chaga beradilar. Germaniyada maktabgacha ta'limning 6 xil turi mavjud bo'lib, ular bir-biridan tubdan farq qiladi va rang-barangligi bilan boshqa davlatlarnikidan ajralib turadi.

Yaponiya, Italiya va Xitoy davlatida bolalar asosan 3 yoshdan bog'chaga qabul qilinadi. Faqatgina juda majbur bo'lgan oilalar farzandlarini bolalarga qarash

markazlariga berishlari mumkin. Masalan, Yaponiyada bolalar yashlisiga (bolaga qarash markazi) bolani uch oylikidan berish mumkin, lekin bunday holat yaponlar orasida keng tarqalgan emas, chunki bunday yoshda bolani yasliga joylashtirish uchun onada juda jiddiy sabab bo'lishi kerak. Shuningdek bunday ayol jamiyat tomonidan yaxshi ona deb baholanmaydi. Atrofdagilarning fikri esa yaponlar uchun "eng asosiy" deb hisoblanadi. Yaponiyada bolalar yashlisiga faqat ota-onasi ishlaydigan bolalar qabul qilinadi.

Mamlakatimizda esa bolalar bog'chaga bir yoshdan qabul qilinadi xususiy bog'chalarda. Farzandi uch yoshga to'lmagan onalarga mehnat qonunchiligida imtiyozlar belgilangan. Davlatimiz maktabgacha ta'lim tashkilotlariga qamrov masalasini oshirish hamda maktabgacha tayyorlovni to'liq amalga oshirish maqsadida yangi tahrirdagi qonun hujjatlariga tegishli normalar kiritildi.

Jumladan, O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi qonunga muvofiq maktabgacha ta'lim va tarbiya olti yoshdan yetti yoshgacha bo'lgan bolalarni boshlang'ich ta'limga bir yillik majburiy tayyorlashni ham nazarda tutadi. Endilikda respublikamizdagi 6 yoshdan-7 yoshgacha bo'lgan barcha ta'lim olishga layoqati bo'lgan bolalar davlat va nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida 1 yillik maktabgacha tayyorlov guruhida boshlang'ich sinflarga tayyorlanadi va ularga sertifikat beriladi.

Bu jarayon rivojlangan mamlakatlarda esa ancha ilgari boshlanadi. Masalan, Italiyada bolalar 3 yoshdan-6 yoshgacha maktabga tayyorlanadilar. Bu jarayon davlat bog'chalarida va xususiy katolik bog'chalarida amalga oshiriladi. Angliya, Shotlandiya va Uelsda majburiy ta'lim 5 yoshdan, Shimoliy Irlandiyada esa 4 yoshdan boshlanadi. Shuning uchun ham majburiy ta'limda o'qitishni boshlash muddati Yevropada eng erta deb hisoblanadi.

Maktabgacha tayyorlov guruhlari

O'zbekiston Angliya, Shotlandiya, Uels Shimoliy Irlandiyada Italiya Singapur

6-7 yosh 5-6 yosh 4-6 yosh 3-6 yosh 3-6 yosh

Singapurda ham maktabgacha ta'lim ta'limning boshlang'ich bo'g'ini hisoblanadi. Bog'chaga bolalar 3 yoshdan qabul qilinadi. Ikki-uch yil davomida ularga ona tili va ingliz tili, o'qish, sanash, kuylash, rasm chizish, raqs tushish kabilar o'rgatiladi. Singapurda davlatga qarashli bog'chalar yo'q. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining barchasi xususiy bo'lib, ayrimlarigina diniy tashkilot yoki jamg'armalar tomonidan boshqariladi.

Uzluksiz ta'lim tizimida xorijiy davlatlarning ilg'or tajribalarini o'rganar ekanmiz, har bir davlat o'ziga xos bo'lgan xususiyatlariga ega ekanligiga ishonch

hosil qilamiz. Bu xosliklar qaysidir jihatdan o'sha mamlakatlarning rivojlanishiga, taraqqiy etishiga ham xizmat qilganligini ko'rishimiz mumkin. Bunga hattoki tarixning ham o'zi guvohdir.

Masalan, yaponlardagi bolalar bog'chalarida ta'lim dasturlari ham inobatga olingan, yozish va o'qishdan tashqari bolalarga qo'shiq aytish o'rgatiladi, sport musobaqalari o'tkazilib, muntazam sayrlarga chiqib turiladi. Ammo bular bilan bir qatorda bu tadbirlarni o'tkazilishidan maqsad - bolada xamjihatlik, jamoada yashash hislarini rivojlantirishdan iborat. Qo'shiq aytilsa, xor (jamoada) aytilishi kerak, yakkaxon qo'shiqchi qo'llanilmaydi, musobaqa o'tkazilayotganda yoki hamma yoki guruh g'oliblikka erishiladi, mutlaqo yakka g'olib bo'lmaydi. Bu yapon jamiyatini modernizatsiya qilishda qo'lni qo'lga berishga yo'naltiradi. Davlat va jamiyat taraqqiyoti uchun yapon sidqi dildan xizmat qiladi. Dunyo bozorini egallagan Xitoy ham bu natijaga ta'limni isloh qilish bilan erishdi. Xitoy xalqi butun dunyoga o'zining mehnatsevarligi bilan mashhur. Ikkinchi jahon urushidan so'ng qisqa muddat ichida Xitoy mahsulotlari dunyo bozorini to'ldirganligi buning yaqqol isbotidir. Xitoyliklar juda ham intizomli va sportsevar xalq. Albatta, farzand tarbiyasida ham bu o'z aksini topgan. Agarda Yevropa mamlakatlarida bola tarbiyasiga asosan ota-ona mas'ul bo'lsa, Xitoyda bu narsa davlat zimmasidadir.

Uch oydan boshlab chaqaloq bog'chaga topshiriladi. Bir yarim yoshdan boshlab kichik xitoyliklar raqsga tushish, ashula aytish, rasm chizish, sanash va harflarni tanishga o'rgatila boshlanadi. Bog'chalarda tarbiya bilan birgalikda jismoniy rivojlanishga katta e'tibor beriladi. Bolaning qiziqishlari inobatga olinib, uning iqtidorini namoyish qilishga harakat qilinadi. Boshlang'ich sinfdanoq intizomli bo'lish, injiqlik qilmaslik va yaxshi o'qish talab etiladi. Itoatkorlik va «men»ni yuzaga chiqarmaslik xitoy tarbiyasining asosidir.

Xitoylik bolalarda bolaligidanoq uchta asosiy fazilat: mehnat qobiliyati, intizom va kattalarga hurmat shakllantiriladi. Ularga yoshligidanoq, nima bo'lishidan qat'i nazar, ular eng yaxshi bo'lishi kerakligi o'rgatiladi. Ehtimol shuning uchun xitoyliklar fan, madaniyat va san'atning barcha sohalarida yetakchi o'rinlarni egallab kelmoqdalar.

Buyuk Britaniyadagi maktabgacha ta'lim o'quv rejasida nafaqat umumiy ta'lim jarayoniga urg'u beriladi, balki boladagi o'qish va hisoblash kabi ko'nikmalarga alohida ahamiyat beriladi. Bunda 4-5 yoshdagi bolalar rivojlanishning olti yo'nalishidagi aniq ko'nikma va bilimlari belgilandi: shaxsiyatlik; ijtimoiy-emotsional; kommunikativ; xabardorlik; matematik; jismonan; ijodiy. Maktabgacha yoshdagi bolalar ko'p o'ynashlari kerak, lekin

adabiyot va matematikani bilish doirasidagi talablar shunchali yuqoriki, o'yin uchun vaqt qolmaydi.

Maktabgacha ta'lim xalqaro bozorining umumiy ko'rsatkichlarining statistik tahlili o'tkazildi. Natijalar. O'zbekistonda maktabgacha ta'lim bozorini rivojlantirish uchun quyidagi muhim omillarga e'tibor qaratish lozim:

1. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari sonini ko'paytirish.
2. Maktabgacha ta'lim xizmatlari turini ko'paytirish.
3. Maktabgacha ta'lim xizmatlari bozorida sof raqobat muhitini shakllantirish.
4. Ota-onalarning maktabgacha ta'lim xizmatlari sifatidan qoniqishini oshirish.

O'zbekistonda maktabgacha ta'lim xizmatlari bozorini yuqoridagi uchta omil bo'yicha rivojlantirish maqsadida davlat tadbirkorlarga nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini tashkil etish uchun davlat-xususiy sheriklik asosida katta imtiyozlar beradi. 2017 yilga nisbatan davlat va xususiy maktabgacha ta'lim tashkilotlari soni 2018 yilda 363 taga etdi, 741 ta davlat-xususiy sheriklik shartnomasi imzolandi. To'rtinchi fikrni tushuntirish uchun ota-onalarning maktabgacha ta'lim sifatidan qoniqishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadigan omillarni aniqlash va kelajakda maktabgacha ta'lim tizimida buni hisobga olish kerak. Bolani maktabgacha tarbiya bilan qamrab olishda ota-onalarning ta'lim sifatidan qoniqishining muhimligini hisobga olgan holda, butun dunyo bo'ylab maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ota-onalarning qoniqishi bo'yicha ko'plab tadqiqotlar o'tkazildi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ko'plab rivojlangan mamlakatlar erta bolalik ta'limi samaradorligini oshirmoqda. Masalan, 2014 yilda iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot Tashkilotining (OECD) maktabgacha ta'lim dasturlarida 3-5 yoshdagi bolalarni qamrab olish darajasi 85% ni tashkil etdi. Shu sababli, bolalarni maktabgacha ta'lim bilan to'liq qamrab olish uchun nafaqat maktabgacha ta'lim tashkilotlari sonini ko'paytirishga, balki ota-onalarning maktabgacha ta'lim sifatini qondirishga ham ko'proq e'tibor qaratish lozim. Tadqiqotimizning asosiy maqsadi yosh bolalarning qobiliyatlarini o'z vaqtida aniqlash va ularni keyingi rag'batlantirish tizimini joriy etishdir. Bunday tizim kelajakda bolalarning qobiliyati va kasbga yo'naltirish bo'yicha kasb tanlash jarayonini osonlashtiradi. Bizning fikrimizcha, kasbga yo'naltirish bo'yicha ishlar maktabgacha ta'lim bosqichida amalga oshirilishi kerak va o'rta ta'lim tizimida shunga muvofiq ta'lim berish maqsadga muvofiqdir. Marketing tushunchalarida individual yondashuv iste'molchilar ehtiyojlarini qondirishda muhim rol o'ynaydi. Shu sababli, ta'lim sohasining uzluksizligi va uzluksizligini, shuningdek, maktabgacha ta'lim xizmatlari bozorini rivojlantirishda xorijiy tajribadan foydalanishni ta'minlash muhimdir. Natijalarni qo'llash sohasi. Tadqiqot

natijalaridan chet el tajribasi asosida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim xizmatlarining yangi turlarini yaratishda foydalanish mumkin. Xulosa. Rivojlangan mamlakatlarning maktabgacha ta'lim xizmatlarini O'zbekiston ta'lim tizimiga samarali joriy etish maktabgacha ta'lim bozorini yanada rivojlantirishga va mamlakatda sof raqobat muhitini shakllantirishga olib keladi. Ushbu rivojlanish mamlakatda ta'lim tizimining uzluksizligi va uzluksizligi, shuningdek, global ta'lim xizmatlari bozoriga kirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi.

Ta'lim sifatini boshqarish va nazorat qilish, uzluksiz ta'lim tizimini to'la boshqarish tizimlarini shakllantirish hamda tadbiq qilish - davlat ta'limi siyosati, hozirgi zamon talabi ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda.

Ta'lim sifati ustuvorligi ta'lim siyosatining yadrosi sifatida maktabgacha ta'lim tashkilotidan boshlab, ta'lim tizimining barcha bosqichlarida boshqaruvning samarali mexanizmlarini yaratish muammosini nihoyatda dolzarb qilib qo'yadi. Maktabgacha yoshdagi bolaning har tomonlama rivojlanishi, unda "komil inson" asoslarini shakllanishi va yuzaga kelish davri - noyob davr deb belgilanganligi tufayli maktabgacha ta'lim, ayniqsa muhim rol o'ynaydi.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti bozor munosabatlari sharoitida sifatni ta'minlovchi ta'lim tashkiloti sifatida namoyon bo'lishi ham o'rganilmoqda. Shunday vaqtda o'ziga xos xususiyatlarini bilmasdan bunday sharoitda ta'lim sifatini takomillashtirish konsepsiyasini yaratish mumkin emas.

Maktabgacha ta'lim tizimini uning sifatiga muvofiq modernizatsiyalashning tahlili quyidagilar o'rtasidagi bir qator ziddiyatlarni namoyon qildi:

- maktabgacha ta'lim tashkilotlarining ijtimoiy belgilangan maqsadlarga erishish usul va vositalarini tanlash doirasidagi bir talay huquq va vakolatlari hamda ularni amalga oshirishning ilmiy- asoslangan mexanizmi mavjud emasligi;
- maktabgacha ta'lim tashkilotida shaxs va jamiyatning sifatli ta'lim olishga ehtiyoji va kutayotgan natijasi, talablarini qondirish uchun sharoit yaratishga qo'yiladigan talablar hamda real amaliyotning haqiqiy holati;
- ta'lim sifatini boshqarishga ijodiy yondashuvdan foydalanish zaruriyati hamda maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbarlarida sifatni boshqarish obyektini tizimli ko'ra bilish mavjud emasligi tufayli ta'lim jarayonining alohida tomonlariga lokal ta'sir amaliyoti;
- maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatining zarur darajasini ta'minlash maqsadida faoliyat va rivojlanish jarayonlarining o'zaro aloqalarini o'rnatish zaruriyati hamda maktabgacha ta'lim pedagogik tizimlarini asosan ular ega bo'lgan

potensialni qo'llab-quvvatlash va erishilgan natijalarni saqlab qolishga yo'naltirish;

- ta'lim sifatini obyektiv baholash zaruriyati hamda tegishli baholash texnologiyalarning yetarlicha ishlab chiqilmaganligi.

Insoniyat o'z taraqqiyoti mobaynida har biri o'z alohida xususiyatlariga ega bo'lgan bir necha davrlarni bosib o'tdi. Sivilizatsiya taraqqiyotining u yoki bu davrining o'ziga xosligini belgilovchi ustuvor belgi sifatida "inson - inson" va "inson - tabiat" tizimlaridagi munosabatlar maydonga chiqadi.

Tadqiqot yo'nalishidagi mamlakatimizda va xorijiy davlatlarda olib borilgan ilmiy tadqiqot ishlari, tajribalar tahlili sifatga yo'naltirilgan maktabgacha ta'limning maqsadli funksiyalari quyidagilardan iborat ekanligini e'tirof etish imkonini berdi:

Birinchi, salomatlikni asrovchi funksiya, bolalarning jismoniy va ruhiy rivojlanishi jarayoni ularning yosh va shaxsiy xususiyatlarini hisobga olib tashkil etilishda va amalga oshirilishda namoyon bo'ladi, shuningdek, bola vujudining aniq ekologik va ijtimoiy muhitda barqaror hayotchanligini saqlashga yo'naltirilgan bo'ladi;

- Ikkinchi - rivojlantiruvchi funksiya, ta'lim jarayonining "madaniyatli kishi" asosini shakllantirishga qaratilganligidan iboratdir, bu "...bolaning aqliy, ma'naviy va jismoniy layoqatlarini to'laqonli" ("Bola huquqlari to'g'risida konvensiya", 29-modda) rivojlantirishda barcha bolalarga teng dastlabki shart-sharoitni ta'minlash (BMT konvensiyasi) bilan to'la bog'liqdir;
- Uchinchi - tuzatuvchi funksiya, bolalarning jismoniy va ruhiy rivojlanishidagi kamchiliklarni malakali tuzatishni amalga oshirish bilan bog'liq;
- To'rtinchi - bola yoshi rivojlanishning yangi bosqichiga o'tishida uzviylikni ta'minlash funksiyasi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim jarayoni sifati va samaradorligini ta'minlashga yo'naltirilgan prinsiplarga quyidagilar kiradi:

- barcha asosiy yo'llar bo'yicha bolaning to'laqonli rivojlanishini ta'minlash prinsipi;
- bolaning yosh va shaxsiy salohiyatini ro'yobga chiqarish uchun maktabgacha ta'limning o'zini-o'zi qoplashi prinsipi;
- ta'lim jarayonini amaliy tashkil etish prinsipi, u yetakchi va o'ziga xos bolalar faoliyat turlarining o'zaro bog'liqligiga, bola rivojlanishining amaliy asoslarini predmetli boyitishni taqozo qiluvchi zaruratga asoslanadi;

- maktabgacha ta'limning shaxsga qaratilganlik tavsifi;
- bola tomonidan ijtimoiy-madaniy tajribani ijodiy "o'zlashtirishni" ta'minlash prinsipi, u ijodiy faoliyatni shakllantirish vositalarini "ishga solishni" nazarda tutadi;
- ularni amalga oshirish maqsadlari va vositalarining birligi prinsipi.

Maktabgacha ta'lim sifati - natija haqida bola shaxsini rivojlantirish nuqtai

nazaridan bolalar quyidagi shaxsiy natijalarni qanday egallaganiga qarab so'z yuritish mumkin: tizimli tabaqalanadigan malakalilik:

- til malakasi, bolaning o'z fikrlari, istaklari va niyatlarini nutq vositasida va nutqsiz vositalarda erkin ifodalashni nazarda tutadi;

- ijtimoiy malaka, har bir insonga oliy qadriyat sifatida yondashishni, uning o'ziga xosliklari va manfaatlarini tushunish mahoratini, uning hissiy holatidagi

o'zgarishlarni payqashni, vaziyatga qarab muloqot usullarini tanlashni o'z ichiga oladi;

- intellektual malaka, o'z maqsadiga erishish uchun bolaga yangi xatti-harakatlarini ijro etishga va ularni bajarishga yordam beruvchi umumiy intellektual faoliyatni shakllanganligini nazarda tutadi;

- jismoniy malaka, bolaning o'z yosh darajasiga mos keluvchi turli harakat turlarini egallaganligini ko'rsatadi;

- ixtiyoriylik. bola tomonidan qoidalar va me'yorlarga muvofiq o'z xatti-harakatini boshqarish ko'nikmasida namoyon bo'ladi;

- mustaqillik. kundalik hayotda va ishda paydo bo'ladigan turli vazifalarni bola tomonidan kattalarning yordamisiz mustaqil kun tartibiga qo'yish va hal qilishni ta'minlaydi;

- mas'uliyat. "mumkin" va "mumkin emas", "yaxshi" va "yomon", "xohlayman" va "kerak" o'rtasida tanlov vaziyatida paydo bo'ladi;

- tashabbuskorlik. bolaning o'z istaklariga javob beruvchi o'yinlarni, samarali faoliyat turlarini tashkil etishga urinishda va ularga o'z tengdoshlarini jalb qilish mahoratida ifodalanadi;

- ijodkorlik. ish jarayonida paydo bo'ladigan hamda o'z originalligi va variativligi bilan ajralib turuvchi yangi mahsulot yaratishda namoyon bo'ladigan turli muammolarni ijodiy hal qilishga bolaning layoqatini ko'rsatadi;

- xatti-harakat erkinligi. bolaning ijtimoiy qabul qilingan qoidalar va taqiqlarga rioya qilishini taqozo etuvchi harakat va faoliyat yo`nalishi, ular o`rtasida quyidagi to`rttasi eng muhim hisoblanadi: o`zgaga, o`zingga, tabiatga, boshqa odamlar yasagan narsalarga ziyon yetkazma;
- xavfsizlik. bolada o`z xatti-harakatlarining oqibatlarini his qilish va ko`ra bilish layoqati borligi bilan tavsiflanadi, bu unda me`yor, ehtiyotkorlik tuyg`ularining shakllanishi bilan bog`liq;

Xulosa sifatida shuni aytish mumkinki, maktabgacha ta`limning vazifalari: bolalarni xalqning boy milliy, madaniy-tarixiy merosi va ma`naviy axloqiy jihatdan tarbiyalash, bolalarda milliy vatanparvarlik xislarini shakllantirish, maktabgacha yoshdagi bolalarda bilim olish ehtiyojini, o`qishga intilish moyilliklarini shakllantirib, ularni muntazam ravishda ta`lim jarayoniga tayyorlash, bolalarning tafakkurini rivojlantirish, o`zining fikrini mustaqil va erkin ifodalash malakalarini shakllantirish, bolalarning jismoniy va ruhiy sog`ligini ta`minlashdan iborat.

XULOSA

Xullas, xorijiy davlatlarning ilg'or tajribalari ularning davlatlarini rivojlanishiga katta xizmat qilib kelmoqda. Xitoyliklarning "Bir yilni ko'zlasangiz sholi eking, ellik yilni ko'zlasangiz daraxt eking, yuz yilni ko'zlasangiz farzand tarbiyalang" degan hikmatidan bugungi kunda zamonaviy davlatlarning deyarli barchasi samarali foydalanmoqda.

Shu nuqtai-nazardan, bizning mamlakat ham unib-o'sib kelayotgan barkamol avlod ta'lim-tarbiyasiga katta e'tibor qaratmoqda. Bu borada kerak bo'lsa, xorijiy davlatning ilg'or tajribalaridan unumli foydalanish orqali milliy ta'lim va tarbiya tizimini yanada takomillashtirish davr talabi hisoblanadi. Zero, mamlakatimiz ezgu maqsad-uchinchi Renesans davrini barpo etishni rejalashtirgan. Ana shunday ezgu maqsadlarni esa albatta bugungi kunda voyaga yetayotgan avlod amalga oshiradi. Maktabgacha ta'lim va tarbiya esa ana shu avlodni ta'limning birinchi bo'g'inidan savodli va tarbiyali bo'lishini ta'minlashga xizmat qilishi kerak.